

Izhaja trikrat na teden v šestih izdanjih, in sicer: vsak torek, četrtek in sobota, zjutranje izdanje opoldne, večerno izdanje pa ob 3. uri popoldne, in stane z uredniškimi izrednimi prilagami ter s „Kažipotom“ ob novem letu vred po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto	13 K 20 h, ali gl. 6-60
pol leta	6 „ 60 „ 3-30
četrt leta	3 „ 40 „ 1-70

Posamične številke stanejo 10 vin.

Naročnino sprejema upravnništvo v Gosposki ulici št. 11 v Gorici v „Goriški Tiskarni“ A. Gabršček vsak dan od 8. ure zjutraj do 6. zvečer; ob nedeljah pa od 9. do 12. ure. Na naročila brez doposlane naročnine se ne oziramo.

Oglaš in poslanice se računajo po peti vrstah, če tiskano 1-krat 8 kr., 2-krat 7 kr., 3-krat 6 kr. vsaka vrsta. Večkrat po pogodbi. — Večje črke po prostoru. — Reklame in spisi v uredniškem delu 15 kr. vrsta. — Za oblike in vsebino oglasov odklanjamo vsako odgovornost.

Naročnino in oglaš je plačati loco Gorice.

SOČA

„Vse za omiko, svobodo in napredek!“ Dr. K. Laurič.

Uredništvo
se nahaja v Gosposki ulici št. 7 v Gorici v I. nadst. Z urednikom je mogoče govoriti vsaki dan od 8. do 12. popoldne ter od 2. do 5. popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9. do 12. dop. Upravnništvo se nahaja v Gosposki ulici št. 11.

Dopisi naj se pošiljajo le uredništvu.

Naročnina, reklamacije in druge reči, katere ne spadajo v delokrog uredništva, naj se pošiljajo le upravnistvu.

„PRIMOREC“

Izhaja neodvisno od „Soče“ vsak petek in stane vsa leto 3 K 20 h ali gl. 1-60.

„Soča“ in „Primorec“ se prodajata v Gorici v tobakarni Schwarz v Solški ulici in Jellersitz v Nunski ulici; — v Trstu v tobakarni Lavrončič na trgu della Caserma in Pipan v ulici Ponte della Fabbrica.

Odgovorni urednik in izdajatelj Ivan Kavčič v Gorici.

(Večerno izdanje.)

„Gor. Tiskarna“ A. Gabršček (odgov. Iv. Meljavec) tiska in zal.

Kardinal Missia.

Le nekoliko korakov od nas leži na parah truplo kardinala Missije.

Radi tega in še radi drugih vzrokov gledé na položaj v deželi nismo imeli namena, baviti se s pokojnim kardinalom, dokler ne bo zakopan. Toda prišlo je drugače. V torek na praznik so naznanjali duhovniki po cerkvah smrt kardinala ter opremljali isto s primernimi in neprimernimi besedami; kajti niti v tem trenutku niso mogli nekateri politikujoči nunci mirovati, da ne bi bili ali bolj očitno ali bolj prikrito udarjali po naprednjakih. Gorjanski kurat Slokar pa je kar naravnost dolžil naprednjake, da so oni krivi kardinalove smrti. To je pač vrhunec farške zlobnosti, da še celo s smrtjo kardinalovo hujskajo proti naprednjakom nerazsodne ljudi. Tako krivo dolženje utegne roditi celo jako hude posledice. Le predstavite se v duhu v jedno ali drugo našo vas, kjer sta dve stranki. Razmere so napete, in tu nastopi katoliški duhovnik v cerkvi ter kar tebi nič meni nič obdolži jedno stranko, da je kriva smrti najvišjega cerkvenega dostojanstvenika med nami, ko je poprej svojo stranko že tako presleparil, da so nasprotniki sami brezverci ter da bodo pogubljeni. Tako hujskanje v cerkvi je vredno najstrože obsodbe, kaže pa jasno, kam je prijadrala klerikalna politika, katero je vstvaril med Slovenci prav pokojni Missia.

Marsikaj smo pričakovali od klerikalne stranke in marsičemu se nismo budili, ali da je politikujoča duhovščina tako podivjana, da niti ob takih prilikah ne more mirovati ter da celo s smrtjo kardinalovo na najdrznejši način hujška proti naprednjakom, tega pa vendar nismo pričakovali. Smo se pač zopet enkrat varali, ali to je zadnje varanje, ker tu se je pokazalo, da klerikalna stranka je res sposobna za vse. No-

bena reč jej ni več sveta, nikdar ne more zatajiti svoje ukrvene gonje in svojega vcepljenega sovraštva proti naprednjakom, zato pa, kakor vidimo, tudi sedaj ob rakvi svojega generala ne mirujejo, marveč se kažejo vredne tiste nesrečne politike, katera je razcepila naš narod tudi na Goriškem. Vseled takega postopanja s klerikalne strani pa padejo umevno vsi obziri na naši strani, in celo dolžni smo takoj govoriti odkrito besedo.

Ali se spominjate še tistih časov, ko ni bilo na Goriškem ne »liberalcev« ne »klerikalcev«? Da, vsak zrel človek se jih spominja, saj je od tega komaj par let. In glejte, v toku teh par let so se razdelili goriški Slovenci v dve stranki. Na eni strani stojijo »katoliški« možje, kateri pojdejo gorki v nebesa, na drugi »brezverci«, kateri bodo pah-njeni v peklenko brezdnjo, nekaj pa jih vrag že žive pohrusta. Od kodaj pa datira ta razdelitev? Ali ne od takrat, ko je prišel sedaj pokojni Missia v našo solnčno Gorico? Ali ni tudi na Kranjskem začelo »v orsko« življenje s prihodom kardinala Missije? Da, da, in kakor na Kranjskem smo bili tudi na Goriškem z njegovim prihodom pah-njeni v razkol in napačila je mučeniška doba prvobornitelj za naše ideale, kateri so bili Missiji — utopije! Od tu dalje sledi boj, bratomoren boj, kakor ga je imenoval nedavno »Prim. List« ter udaril s tem samega sebe po zobeh, od tu dalje vidimo v deželi in čutimo tudi prebitko klerikalno politiko, kateri so naše narodne težnje deveta briga. Kardinal je naučil s svojo navzočnostjo v dež. zboru za časa abstinence dr. Gregorčiča, kako se mora lepo sedeti tam mirno ter udano poslušati laškega »boga« Pajerja — in sledilo je vse tisto, kar je nam prebitko znano; čemu bi to poponavljali! S kardinalom smo bili kmalu na čistem, zlasti ko so, po vspehu, utihnilli proti njemu tudi tisti prvi glasovi iz laškega tabora, ter je zadivjal boj na slovenski strani. In od takrat:

koliko greha se je storilo z zlorabo vere in cerkve, koliko družinskega miru se je skalilo vsled klerikalnega hujskanja, koliko solza se je pretočilo, koliko ljudi je prišlo v nesrečo, koliko jih je trpelo po nedolžnem — in v glavnem, kako so se odpirali goriški Slovenci od pravega narodnega dela!

Politika kardinalova je zorela in še zori med nami, prikrojena po devizi: Divide et impera! in tisti, ki vlada, mora biti katoliški duhovnik. Ves cilj Missijeve politike je bil ta, da mora zapovedovati svetu katoliški duhovnik, njemu se mora vse klanjati, on mora odločati v vsem našem javnem in privatnem življenju. Visoko je dvignil veljavo slovenskih duhovnikov med našim narodom, toda ta veljava nima zdrave in prave podlage, marveč temelji na zlorabi vere in cerkve ter na poneumnevanju ljudstva. Klerikalne stranke se drži narodna brezbržnost in mlačnost in gre jej le za to, da bo vse »katoliško«. Sredstva posvečuje — namen.

Izreden talent je bil pokojni Missia, in diplomat prve vrste. Mi obžalujemo le, da je prav nad našim narodom izvrševal svoj talent in s svojo diplomacijo posegal v naše javno in privatno življenje, da se bo to poznalo še dolgo, dolgo časa. Navzgor je črnil Slovence in naš jezik ter bil proti našim prizadevanjem po enakopravnosti, preskrbljeval pa je pridno po Kranjskem prostore menihom, ustanovljale so se pod njim razne bratovščine, katoliška društva in zadrage, s kratka: vse je imelo postati »katoliško«, to se pravi po domače: Vse mora služiti duhovniški prevladi, vse katoliški cerkvi, pred njeno močjo se mora pogubiti v prah vsako narodno stremljenje.

V svrhu poneumnevanja ljudstva, v svrhu odvisnosti od farovžev ter v svrhu »konservativnosti« gledé naših narodnih vprašanj v klerikalni stranki se je porabilo za časa Missije res mnogo talenta in mnogo diploma-

cije, in sicer v neprilog slovenskemu narodu, ker ta talent in diplomacija sta bila barvana nemški, oziroma laški. V Gradcu se je navzel pokojni Missia nemškega duha, v Rimu pa laškega, in tako smo ga videli plavati na Kranjskem po nauku vlade po nemškem sistemu, pri nas pa po laškem. Še ga vidimo, kako je omogočal Lahom seje v dež. zboru ter ravnodušno poslušal strupene laške resolucije proti Slovincem, še nam bližji pred očmi tisti »Evviva« na balkonu knezoškofijske palače za časa cesarjevega bivanja v Gorici, s čemur se je toliko prikupil Lahom, in britko čutimo posledice razkola, katerih pa se veselijo vlada in Lahi, ker prva ima lahko stališče, Lahi pa naravnost neomejeno prevlado nad nami.

Naj le kričijo klerikalci nad nami, naj le nadaljujejo pogubonosno delo, mi pa bomo vedno brezobzirneje kazali na vse nesreče, na vse izdajalstvo, na vse zlo, katero rodi klerikalna politika, kor smo prepričani, da končno mora le zinagati pravična reč ter se narod vzdrami iz nenaravnega sna, v kateri ga je zazibala Missijeva politika. —

Mnogo talentov je izšlo že izpod krova naših kmečkih koč, mnogo njih je delalo v blagor naroda, mnogo pa tudi ne. Kam spada Missia, ni težko uganiti. — Izreden talent je bil pokojnik. Želimo, da bi se porodilo med nami še več takih talentov, katere pa naj bi dičila ob rakvi čuteča srca celega naroda, pripoznanje, da je bil talent porabljen v dobrobit in blagor naroda, in solze hvalečnosti naj bi močile cvetje ob rakvi.Tako pa vidimo le prisiljeno žalovanje fanatizovane mase in službeno žalovanje podrejenecv, srce naroda pa je ostalo hladno. — Daj nam Bog še takih talentov, ali nakič jih s pravim narodnim delom — s kardinalskimi klobuki nimamo kaj početi! —

padla na kolena in krčevito ihtela. Slednjič pa so ji usahnile tudi solze, ki so vsaj nekoliko lajšale njeno bol, — njeno gorje je bilo preveliko...

Mrlič pa je ležal mirno, nepremično. In v drugi so se odprla vrata in med njimi se je prikazala deva, mlada, krasna kakor vrtnica. Obleka ji ni bila črna, kakor se spodobi pri mrliču, ampak bela, kakoršno nosijo neveste; na njenem obrazu ni bilo videti tuge; njene ljubke ustnice so se krožile na lahek smeh in v njenih živih očeh se je svetila solza, podobna jutranji biserni rosi, — bila je, kakor bi jo bila ravnokar blagoslovila ljubeča mati, predno jo je izročila ženinovemu varstvu...

Naglo se je približala odru, postavila stol, stopila nanj in se sklonila k mrliču ter mu dahnila na blede ustnice vroč poljubček, za tem še jednega in še jednega kakor v imenu sv. Trojice. Vmes pa mu je šepetala tako milo, tako sladko: »Ustani, ljubček moj, zunaj že čakajo svatje z vozovi, da se popeljemo k poroki!«

In prišla ga je za mrzli roki, da bi ga privzdignila.

V sanjah je Janko slušal Slavkin glas, zadujč je napol vse svoje moči in se dvignil pokonci, toda bil je prešibek, preslab, njeno ime mu je zamrlo na ustnih, omahnil je in — izdihnil.

V sobi je bil že zavladal mrak in vzel tudi mrtevca v svoje naročje.

Na nebu se je prikazala večernica.

(Konec.)

BOLNIK.

(Milici.)

Ves upehar je dospel do gostilne, kamor so po navadi zahajali njegovi tovariši. Postal je nekaj časa v veži in otiskal premočeno obleko, ki se je solzila kakor studenec, potem pa je mirnega in veselega lica stopil v pivnico, kjer je našel mnogo znancev, ki so začujeni zmajevali z glavo, ugledavši redkega gosta v takem stanju. Dasi se je Janko trudil na vse kriplje, da bi se kazal ravnodušnega, so vendar vsi vedeli, da se mu je moralo pripetiti nekaj izrednega. Kakor bi imeli sočutje z njim radi neznane jim nesreče, ki ga je doletela, ga ni nihče mučil z radovednimi vprašanji, ampak vsi so čakali, da jim sam razloži svoj čuden, žalosten položaj. On pa ni niti z besedico omenil samega sebe, ampak zbijal je šale, da se je moralo smejati vse omizje, dasi si nihče ni mogel tolmačiti njegovega vedenja...

In Janko je pil in pil mrzlo pivo, ne zmenivši se za to, da ga je mrzilo in stresalo po vsem telesu, da so mu sklepetali zobje, kakor bi mu pregibal čeljusti električen stroj. Slednjič pa se mu je jelo blesti. Tovariši so ga nezavestnega spravili domov...

Drugi dan so ga prepeljali v bolnišnico. Lotila se ga je pljučnica, ki ga je za celo počitnice privezala na postelj. Le dobra in močna njegova narava ga je obvarovala smrti.

Po prestani bolezni je bil Janko kakor prerajan. Nič več ni mislil na samomor. Spomini na Slavko so se mu zdeli kakor sanje iz otroške doba. Čudil se je samemu sebi, da si je hotel vzeti mlado življenje radi ženske, in najsi bi bila najlepša na širnem svetu. Poprej je bil napol otrok, bolezen pa ga je napravila moža. Izgubil je sicer jeden ideal, vero v žensko zvestobo, ostalo pa mu je prepričanje, da je njegovo življenje vredno morda cel krog takih idealov, in vesel je bil tega spoznanja.

Janko je sicer okrevljal v toliko, da je lahko nadaljeval svoje študije; ali dolga in nevarna bolezen je zapustila v njegovem telesu kal, iz katere se je počasi razvijala jetika. Dasi bolehen, je vendar končal svoje nauke pravočasno in postal suplent v mestu na deželi.

Toda le nekoliko mesecev je mogel uživati prostost; bilo mu je od dne do dne slabše, moči so ga vedno bolj zapuščale, vlegel se je ter ni več vstal...

Do današnjega dne je še upal in gojil nade, da bo zopet okrevljal, da mu bo še sijalo zlato solnce, da bo še živel veselo življenje, danes pa veruje odkritosrčnim zdravnikovim besedam, da je njegova ladja že blizu pristana...

Vse te vesele in žalostne slike, vsi ti raznobarvni prizori, polni presladkih in pregrenkih spominov, ki so se kakor v kalejdoskopu vrstili pred njegovimi očmi, so docela prevzeli bolnikovo dušo in ga utrdili popolnoma...

Na prozornih licih mu je zaigrala lahna rdečica, ki se je pa kmalu umak-

nila sinji bledobi; iz suhih ustnic mu je izginila vsa kri, le srce mu je bilo burno in naznanjalo, da to mirno ležeco okostje še živi...

Zaspal je. Ali tudi spanec mu ni prinesel tako potrebnega miru. Njegovi razdraženi živci so ga kmalu začarali v bujne sanje.

Videl je prostorno dolgočasno sobo, tam v sredi je ugledal čisto priprost mrtvaški oder, brez vsakega okraska, kakor kadar umrje kak berač. Nikjer žive duše, nobenega venca, le nekaj sveč je zaspalo brlelo in metalo slabotno razsvetljavo na mrliča...

V tem mrliču je Janko spoznal samega sebe...

V sklenjenih rokah je imel razpelo in rožni venec, oči so mu bile na pol odprte in steklene. Grobna tišina in mir sta vladala okoli njega, le nadležne muhe so mu frčale z nosa na brado, z brade na roki, kakor bi se hotele norčevati z njegovo onemoglostjo, ali marsikatera izmed njih je morala plačati svojo predrzno nagajivost in ravnodušnost s smrtjo v brezčutnem plamenu sveč...

Mrlič pa je ležal mirno, nepremično. Tedaj pa so se odprla vrata in v sobo je stopila starka, sklonjena in vsa objokana, držeča v roki priprost venec. Janko je spoznal svojo mater, ki je gotovo žrtvovala zadnje vinarje, da je kupila svojemu prerano umrlemu sinu skromen venec. Starka pa je položila venec nad sinovo glavo, vzela v roke vejico in ga blagoslovila, potem pa je

Boj klerikalizmu.

Zmagovanje nasilstva.

Toda — kolikor imen, toliko mučnikov prepričanja. Znana je usoda prof. Schella, ki je katolicizem slavil kot nabelo napredka, a je bil iz Rima prisiljen, da je vse preklical, kar je pisal, in o ravnokar umrlem Krausu se čuje, da se hoče jedno zadnjih njegovih del še po njegovi smrti postaviti na indeks.

In kar se tiče Ehrharda, je njegova knjiga „Katolicizem in XX. stoletje“ le z veliko težavo dobilo odobrenje prizanesljivega cerkvenega cenzorja, ali klerikalno časopisje se je takoj odločno oglasilo proti njemu.

Konservativna stranka ostaja neizprosno in nepremakljivo na starodavnem stališču, da je katoličan dolžan biti nezmotljivi avtoriteti cerkve brezpogojno pokoren in od tega se ne dela odvisen samo blagor duš, ampak tudi blagor države.

Ni treba praviti, na kateri strani je večja duševna zmožnost. Kar pa manjka konservativni stranki na duševni sposobnosti, to nadomešča s pozitivno močjo in z najbrezobzirnejšim terorizmom. S tako stranko imamo opraviti na Tirolskem, in kdor opazuje njeno delovanje, ta mora uvaževati silno srditost v obstoječih nasprotjih in naraščajoče odpadanje od katoliške vere, obžalovati pa mora zaslepljenost konservativnih voditeljev, ker prav ti so tisti, ki cerkev uničujejo. To povem naravnost in hočem to tudi dokazati.

Kmetška vera.

Davno, davno je katoliška cerkev že izgubila vpliv na izobražene sloje človeške družbe, na duševno vodilne kroge. Samo izraziti verski indiferentizem naše dobe drži te kroge, ki nočejo vzbujati pozornosti, v popolnoma rahli, samo zunanji zvezi s pripodčevanim katolicizmom. Ta indiferentizem sili od zgoraj bolj in bolj v srednje sloje, mej tem ko radikalni socializem od spodaj uničuje ne samo temelje katoliške cerkve, ampak sploh krščanskega naziranja. Od tod prihaja, da se konservativno katoličanstvo vedno bolj oklepa malega meščanstva in kmeta — ki sta najkonservativnejša dela človeške družbe — da je katoličanstvo na potu, postati kmetška vera, kakor v starih časih propadajoče poganstvo. Od tod tudi prihaja, da bo v planinskih deželah boj najdalje trajal, ker so se kmetje v hribih vedno najvstrajnejše držali starih uredbe.

Dejstvo, da se katoličanstvo vedno bolj oklepa malih meščanov in kmetov, vpliva na cerkev duševno slabo. Vsled tega, da so klerikalci vezani na izključno občevanje z ljudmi najnižje omike in se navadijo, vladati jih z najokornejšimi sredstvi, pozabljajo popolnoma, da je to slučaj, za kateri ne velja pregovor „množina mora odločiti“, pozabljajo, da je še druga vrsta ljudi, pri katerih s stariji domačini zdravi ni ničesar opraviti. Ako pridejo s takimi ljudmi v dotiko, jih spravi pasivni odpor iz ravnotežja. Zaveš lastne onemoglosti provzročita tiste divje izbruhe srda na ta „brezverski svet“.

Kdor hoče versko mlačnost sedanjega časa odpraviti s procesijami cerkvenih bratovščin ali z rožnovenskim pobožnostmi starih bab, ta se samo smeši. Kdor pa razsaja in bruha ogenj, ker se, kakor naravno, ta njegova pričakovanja niso izpolnila, je še dosti bolj smešen.

Najbolj smešen pa je, kdor meni, da je duha prosvete in kulturnega napredka možno s surovo silo pobiti. Tak voditelj odtujajo katoliški cerkvi tudi zadnji ostanek duševno-količak vrednih pristašev in silijo samostojne nature v odpad, taki voditelji diskreditirajo katoliško cerkev v obeh vseh izobraženega sveta in prouzročijo počasi ali neizogibno popolni pogin katoliške cerkve.

II.

V nadaljevanju svojih izvajanj je rekel profesor dr. Wahrmond:

Absolutni vladar.

Teško je, katoliško-konservativno stranko bolje označiti, kakor je to storil katoliški bogoslovec Ehrhard, reši: Časih se res kaže, da je cerkveni centralizem na potu, premeniti se v cerkveni absolutizem v najhujšem pomenu te besede.

Program te stranke je bil oznanjen v Briksenu in je najbolje izražen v besedah:

„Papež je najvišji zakonodajalec na svetu, za nas sta njegova beseda in njegov migljaj toliko merodajnejša, ker smo se postavili pod njegovo vodstvo. On je najvišji sodnik, čegar sodbi se vsi pokorimo“.

Gospoda! V teh stavkih se rimski škof v letu 1902. predstavlja kot najvišji, po nobeni človeški avtoriteti omejeni vladar, kot absolutni despot vsega sveta!

Nikdar se nista duševna omejenost in slepi fanatizem povzpela do gorostasnejše laži, kakor je ta. Ne bom se oziral na smesnost te trditve, ki izhaja iz dejstva, da živi na zemlji kakih 1500 milijonov ljudi, od teh je pa samo kakih 223 milijonov rimskih katoličanov in da tudi to število le malo pomeni, ker je prav velik del teh le po imenu katoliški.

Kmetškemu agitatorju se nevednost lahko odpusti. Tu pa se gre za demonstrativno preziranje vsega katoliškega sveta, za trditve, da „zunaj cerkve ni sveta“, za očitno pripoznanje listega verskega fanatizma, tiste strahovite nestrpnosti, ki jo je katoliška cerkev kot nesrečno dedščino židovske matere ohranila ariskim narodom na zapadu, katerim sta bila prej fanatizem in nestrpnost popolnoma nepoznana.

(Dalje pride.)

D O P I S L I.

Rihemberg, 24. marcija 1902. — Mlado naše vino-in sadjerejsko društvo vrlo napreduje in steje danes že 136 članov. Ta vspeh se ima pripisati živahnemu in nepristranskemu delovanju odbora. Jako živahen je bil letos prvi občni zbor, ogromna vdeležba domačinov, prisotnost predsednikov kolegijskih društev iz Kamenj in Brjij in več naših prvakov kaže, da je bila ustanovitev krvavo potrebna za resnično zboljšanje naših gospodarskih razmer in napredka.

Društvo se je udeležilo I. vipavske sadne in grozdne razstave, koja je izborna vspela ter zbudila splošno gibanje po kmet. napredku v Vip. dolini.

Po običajnem letnem in obširnem poročilu predsedništva in odbora je prosil gosp. Maks Ličen g. predsednika pri točki „razni predlogi in razsveti“ besede. V zbranem govoru je navduševal govornik k splošnemu gospodarskemu napredku, kazaje na gibanje sosednih dežel, konkurenco in prihodnost skupnih občin, ozirom vinske in sadne kupčije. Nadalje je opozarjal na glavne napake v trtoraji, kletarstvu in sadjereji ter stavil sledeče predloge:

1. Društveno vodstvo sestavlja naj letno kmet. statistiko.
2. Širi kmet. strokovne liste in knjige.
3. Ustanovi zimski tečaj za enotno kmet. knjigovodstvo.
4. Naj sklicuje redno pred skropljenjem trt in proti trgatvi občni zbor.
5. Naj povabi vsa kolegijska društva na poletni izlet na izgledna vinogradna posestva v Furlanijo.
6. Priporoča čiste trtne in sadne nasade.
7. Priporoča določitev časa trgatve na podlagi določitve grozdnega sladkora s saharometrom in kislinomero in pozno trgatve.
8. Priporoča ustanovitev odseka: a) za sistematično določitev trtnih plemen, koja naj širimo; b) poiskanje vinskega trga, uzorcev vin, cen in splošno ureditev vinske trgovine, in objavo vinskih cen; c) za sistematično določitev sadnih plemen, koja naj širimo, d) nabavo trtnih in sadnih cepičev.

Slednjič stavi resolucijo: Občni zbor pozdravlja z veseljem čin vis. vlade, da je preskrbela se 2 potovalna učitelja v kmetijstvu, ter nalaga društv. odboru, naj nemudoma naprosi vis. ck. namestništvo za redni mesečni počuk v občini. Predlogi so bili burno in enoglasno sprejeti.

G. učitelj Mužina, preds. brejskega kolegijs. društva, je opozarjal na imenitnost in potrebo kletarske zadruge, pojasnil nje veliko korist v povzdigo naše vinske kupčije ter izjavil, da se še tekom leta osnuje v zvezi obeh kat. občin Brje-Rihemberg podobna zadruha.

Gosp. predsednik Colja je zaključil z lepimi besedami in priporočilom na nesebično vstrajno skupno delovanje to zborovanje.

Društvo sedaj resno misli na ustanovo kletarske zadruge ter naročuje društvnikom galico, zveplo, stroje itd., tudi misli na nakup večjega kompleksa v društvene svrhe.

Iz. Vel. Žabelj, 24. marca 1902. — Lepo vreme je pretekli teden privedlo mnogo naših sosedov Kranjcev v našo občino, na-

kupiti si dobre kapljice. Upamo Vipavci, da ko sneg skupni, da nas gotovo mnogo njih obišče, ker ako se kje dobi dobra kapljica, gotovo se dobi v Vipavski dolini. Kupčija je sedaj 21—22 K hl. Menda se Vam ne bo zdelo to preveč, če ravno letos ni tako vino kakor druga leta, saj menda ni nikjer kakor bi moralo biti. Ako pojdemo s to ceno mi Vipavci naprej, moramo gmotno propasti. Saj kdor je šel pred 15 leti po lepi Vipavski dolini, je moral reči, to je vrt, to je raj. Na obeh straneh so ga kratkočasile lepe vinske gorice. In zdaj? Kjer so bile istikrat lepe vinske gorice, razprostirajo se sedaj opustošene planjave, pokončani vinogradi po trni usi. Pač pa bi vsakega popotnika, kateri se kaj briga za vinogradništvo, zanimalo in kratkočasilo tudi dandanes, ko bi ugledal tu pa tam nove še mnogo lepše vinograde kakor nekdanji, ali novi nasadi so nas Vipavce stali mnogo mnogo truda, mnogo denarja. Vipavski izobraženi kmetje so si takoj, ko se je trina us prikazala v našo dolino, napravili lepe nasade v vzgled drugim sobratom. Seve, da stari kimavci so se le sedaj se zbudili, ko so imeli propasti v pogubno brezno.

Rekel sem, da novi nasadi so nas stali mnogo truda, mnogo denarja. Ako preračunimo natanko, koliko nas stane divjak, predno nam da kaj dobicka, moramo reči, da vsako steblo najmanj eno krono. Seveda to je odvisno od lege in od posameznega zemljišta, namreč trdega ali mehkega. Torej 1000 stebelj 1000 K. Kje pa naj jih ubogi kmet vzame, da si napravi novi vinograd? Mogoče iz letine, ker dandanes mora biti že dobri posestnik, da vzame za vino za domače potrebe. Drugi pa lazijo v dolg, v brezno propada. Naš deželni zbor pa mirno gleda uboge kmeta, kako se pogreza v revščini in ne pomoli mu prsta, da bi ga izlekel iz brezna. Gospod Gregorčič, ako se tako potegujete za mandat, zahtevamo, da nam tudi kaj napravite; do sedaj nam niste še nič. Kmet nima drugega prijatelja nego še dobre učitelje, kateri podučujejo kmetijstvo. Ai tudi v tem smo mi na Goriskem od zadej.

Ni mi treba pisati tukaj komentara, zakaj samo pogledimo na našo kmet. družbo v Gorici ali pa v Trstu. Koliko se tržaska zanima za kmeta, naša pa spi „spanje pravičnega“. Gospod vodja tržaske kmetijske družbe, kateri nam izdaja tako lep, podučljiv vinarski in sadjarski list, se je priljubil že po vsem Goriskem s svojimi krasnimi kmet-skimi nauki, kateri nam olajšujejo naše težnje. Zato pa kličem gospodu A. Štreklju: Bog ga živi še mnoga leta!

Iz Šmarlj. — Marsikaka cvetka narodnega gibanja je obrodila 7 kratkem na polju narodne ideje obilen, zdrav sad. Kakor danica blišče se med njimi „bralna društva“, s kojimi se večinoma dandanes lahko ponasa tudi najoddaljenejša vasica ozivljajoče se Slovenije.

Radostnim srcem mora pozdravljati ista vsak rodoljub, a le prežalostna resnica je, da tudi proti tem prekornim društvom srše nekateri nasprotniki, tako da potem po kratkem življenju zaspi spanje otrplosti.

Tudi pod vinorodnim Školjem v prijaznih Šmarjah ustanovilo se je pred dvema letoma bralno in pevsko društvo, kar je tem boljše, saj v njem se nekateri nauče marsikako krasno pesem in priliko smo imeli že večkrat jih občudovaje poslušati.

V prvem času je stelo le nekaj nad 20 udov, ali v teku dveh let namnožilo se je na štirikratnik istega, to je do 80, in z veseljem in ponosom se prišteva lahko vsak društv. temu številu.

Saj tudi splošno vrlo dobro napreduje, kajti priredilo je že dvoje impozantnih veselice ter še druge domače zabave.

Rad prihiiti vsak društvenik v prostih urah v čitalno sobo, iščeč si tu razvedrila po trudapolnem delu, no pa saj občni zbor si je vedel tudi preskrbeti lepo število časnikov vsake struje, vrhu tega daruje se g. F. Poljšak nekaj listov, za kar mu se srčno zahvaljujemo.

Pred kratkim izcimila se je misel, naj bi si društvo nabavilo znak svoj, svojo zastavo, in koj so se odzvali požrtvovalni društveniki in drugi, ter so v kratkem času nabrali že precejšno svoto v prilog iste. Porabil se je namreč preostanek pri veselici v ta namen. Dalje so nabrali vrli pevci ob nekem izletu 3 K 38 v. Tudi vrli in čili mladenici iz Svinem niso zaostali, temveč zbrali so pri kozarcu rujnega 4 K. G. Štefan Ozbič velepos. na Svinem 4 K. Ob dveh drugih priložnostih

5 K. Najiskrenejša hvala vsem darovalcem. Naj bi bili ti v posnemo, da se čim preje s slovesno otvoritvijo razvije svitel znak društva, narodnobojna zastava. „Združenimi močmi“! Društvenik.

Domače in razne novice.

Veselo velikonočne praznike vošči uredništvo vsem naročnikom, dopisnikom in prijateljem našega lista. — Upravištvu pa ob enem naznanja, da je konec prvega četrtletja 1902. Prizadeti že vedo, kaj to pomenja.

Konservatorjem za starine za celo Gorisko-Gradiščansko je imenovan od naučnega ministerstva g. prof. H. Maionica, dosednji konservator za okraj gradiščanski v Ogleju.

Preskušnje usposobljenja za občne ljudske in meščanske šole pričnejo v Gorici dne 5. maja 1902. Prošnje za take skušnje se morajo doposlati ravnateljstvu c. kr. izpraševalne komisije za občne ljudske in meščanske šole v Gorici najkasneje do 20. aprila 1902.

Pogreb kardinala je določen definitivno na dan 2. aprila, to je v sredo po praznikih. Sprevod pojde iz knezoškofijske palače čez Travnik skozi Rastel, Stolni trg v Veliko cerkev; iz cerkve po ulici Municipijski, Gledalski ulici, po korzu Giuseppe Verdi, ter zavije v ulici za vojašnico na Travnik, skozi Gosposko ulico, čez Koren na Gorisček, kjer se spreved neha. Od tu ga popeljejo na Sveto goro. Pokopljejo ga na Sveti gori v svetišču, in sicer začasno v grobišču grofa Karla Coronini-Cronberg.

Kropit kardinala prihaja vsaki dan izredno mnogo ljudij. — Pogreb je določen na sredo, da bo udeležba tim večja, ker sedaj v praznike nima duhovščina casa, pa tudi solska mladina je na počitnicah do srede.

S Kranjskega se obeta izredno mnogo ljudstva in duhovščine. V „Slovencu“ citamo tudi, kako vabi dr. Žlindra svoje „katoliško“ ljudstvo v Gorico.

O kardinalu Missia piše „Slov. Narod“ med drugim:

„Ko je prišel kardinal Missia l. 1884. kot knezškof v Ljubljano, vladalo je med narodom in duhovščino lepo soglasje. To je bila zasluga škofa Pogačarja, ki je bil, kakor njegov prednik Vidmar, v svojem srcu jožefinec in ni rad gledal, če se je duhovščina vtikala v politične boje, nego je stal na stališču, da naj služi dušebrižništvu in narodni kulturi.

Missia pa je bil izrezljan iz drugega lesa. Ko je ob slavnostnem njegovem umeščenju vrgel veter s Stolne cerkve slovensko trobojnico, se je to smatralo kot nekaj omen. In te zle slutnje so se izpolnile. Missia je bil sicer sin slovenskih roditeljev, ali vzgojen je bil nemški. Že kot deček je prišel v Gradec, kjer je dovršil tudi vse nauke in skoro pozabil svoj materni jezik. Največji del svojega življenja je preživel v Gradcu. Ponemčil se je bil popolnoma in je torej že zategadelj naravno, da ni imel smisla za naša narodna prizadevanja. Vrh tega pa je bil vzgojen v nazorih najekstremnejšega klerikalizma. Bil je mnogo let desna roka bojevitega graškega škofa Zwergerja, s katerim je soglašal v vseh ozirih, s katerim je bil jednih misli v vseh narodnih, kulturnih in političnih vprašanjih. Missia je bil avtor vseh onih ostrih spisov, s katerimi se je Zwerger zavzemal za cerkveno šolo in pobijal sedanji solski zakon. Missia je bil duševni voditelj nemške klerikalne stranke na Štajerskem in Missia je pomagal Zwergerju, odstranjevati polagoma ostanke narodne ravnopravnosti v graški škofiji. Tiste ideje, za katere je Missia v Gradcu deloval kot Zwergerjev kancelar, tiste ideje je zastopal tudi kot ljubljanski škof in kot goriski kardinal. To so ideje najhujšega ultramontanizma. Oznanjal jih je dr. Mahnič, Missia pa jih je z jekleno vztrajnostjo nadaljeval.

V narodnem oziru je bil našim težnjam naravnost neprijazen. V tem oziru ga najbolj označujejo dejstva, da je navzlic nevolji duhovščine pošiljal v dež. solski svet ranjkega Klofutarja, ki je bil odločen nasprotnik slovenskega solstva, da je uvedel nemške jezuvske pridige, da je pri nekdanjem justičnem ministru Schönbornu uplival proti rabi slovenskega jezika v uradih, in da je zabranil protes! I. slov. katoliškega shoda zoper nemške ljudske šole na Koroskem. Narodnost je bila proglašena kot greh. Missia je bil nasprotnik vsakega nacionalističnega gibanja, slovenskega pa še prav posebej, ne

le, ker je vsako nacionalno gibanje nasprotno ultramontanizmu, ampak tudi zagadelj, ker je slovenske narodne ideale smatral za smešne utopije. Tako se je sam nekoč izrazil napram rajnemu dekanu Veselu.

Zagotovi ultramontanizmu najpopolnejše gospodstvo nad slovenskim narodom, to je bil smoter vsemu delovanju umlega kardinala, a sredstva, katera so mu rabila, so označena v resolucijah I. kat. shoda. Missia je s svojo energijo in z uporabo svoje avtoritete znal postaviti malone vso duhovščino v službo ultramontanstva. Deloval je za te ideje od prvega dne, ko je prišel v Ljubljano, in ker mu niso mogli slediti tisti, katerim je za slovenstvo in za narod, je prišlo do razpora in do tega ljutega boja, ki ga bijemo danes skoro že po vsem Slovenskem. Kriv je teh bojov v prvi vrsti umrl kardinal. Sicer se Missia ni spuščal v poulično agitacijo, varovati je znal svoje dostojanstvo, a znal je duhovščini vdahniti duha ultramontanizma, jo iztrgati iz prejšnje apatičnosti in jo fanatizirati do skrajnosti za klerikalne ideale. Missia sicer ni kriv vsega, kar se je zgodilo, in so posamezniki njegove stranke marsikaj storili, česar ni odobral, ali končno velja tudi tu izrek, da zlo poraja vedno novo zlo.

13 novih samostanskih naselbin. — „Slovenec“ pripoveduje s ponosom, da v trinajstih letih, ko je Missia vodil ljubljansko škofijo, se je ustanovilo na Kranjskem 13 novih samostanskih naselbin. Torej za vsako leto ena. Poklical je jezuite, cistercijane, karmitanke, razne šolske sestre, magdaleške itd., ki delajo, kakor pravi „Slovenec“, vsi v blagor ljudstva. No, o redovih, ki se pečajo res s takim javnim dobrodeljem, bi se končno dalo govoriti, ali izmed teh 13 samostanskih naselbin jih je menda malo manj kot 13 popolnoma brez potrebe. Ali služijo dobro v svrhe klerikalne politike!

Pri nas so se za njegovega škofovanja naselili franciskani na Sveti gori, katera naselitev je stala blagopokojnega Lebana življenje, in pa v Barbani. S časoma bi se bilo dobilo morda še kaj!

Število samostanskih naselbin po deželah dandanašnji so živo merilo za neumnost in odvisnost ljudstva, in na to stran se je v zadnjih dveh desetletjih res čudovito veliko storilo, tako da si moramo želeči, da bi prav znatno nazadovali v tem oziru.

Volitve v „Trgovsko in obrtno zbornico“. — Ze v četrtek je razposlalo „Trgovsko in obrtno društvo“ vsem 101 županom v slovenskem delu dežele okrožnico z imeni kandidatov za drugo kategorijo trgovcev (rumene glasovnice) in tretjo kategorijo obrtnikov (bele glasovnice). V drugih kategorijah ni imenovalo kandidatov, ker je prevladovalo mnenje, da so te volitve pred vsem šola za naše ljudi, zato naj se za pričetek ne dela težko s kandidati v vseh kategorijah, ker bi to delalo različnih zmešnjav in bi bil vspeh le ta, da bi došlo še več neveljavnih glasovnic.

Gg. župani so torej uljudno naproseni, da poskrbe, da se ne zgubi niti jedna glas vsaj v teh dveh kategorijah. Ako letos to dosežemo, smo naredili velik korak naprej. — Vse glasovnice naj gg. župani pošljejo do 2. aprila po c. kr. glavarstvu na: c. kr. volilno komisijo za „Trgovsko in obrtno zbornico“ v Gorici. — Ako bodo glasovnice v zaprtih zavitkih, treba napisati od zunaj ime volilcevo, kakor je na izkaznici.

Prosimo pa tu še enkrat, kakor je že v dveh okrožnicah: gg. župani ali tajniki naj napravijo točen zapisnik vseh doslih jim izkaznic, in sicer po kategorijah. Ta zapisnik naj pošljejo „Trgovskemu in obrtnemu društvu“, da bo moglo nadzorovati volilno postopanje.

Po pošti smo torej razposlali okrožnice vsem 101 županom. Ako kdo ni dobil, naj nam takoj naznani; v tem slučaju bi bila tudi pošta v službi proti nam.

Proti znememu postopanju v Gorici smo se že v četrtek pritožili na pristojnem mestu. Radovedni smo, ali bodo krivci po zaslugi kaznovani.

Odpislanec „Trgovskega in obrtnega društva“ je bil do sinoči že pri večini slov. trgovcev in obrtnikov, ali le redki so oni, ki so že dobili legitimacije. Gospodu A. Č. na Kornu pa jo je isti raznašalec zopet na sleparski način odnesel. — „Gazzettino“ pa je danes povedal, da tudi premnogi italijanski volilci niso še dobili izkaznic. Naš zasledovalec je hodil za tistimi magistratovim

sleparovičem, in videl je, da je hodil po hišah, kakor tat, ki pregleduje, ali bo mogoče kaj ukrasti; bil je čisto že na vratih, pa jo je hitro odkuril naprej, ne da je oddal izkaznico!! — Iz tega je razvidno, da hočejo porabiti kar neoddane izkaznice ter — z njimi voliti. Ljudje, ki zapeljujejo, da žena podpiše moža, so sposobni za vse! — „Gazzettino“ potrjuje, da raznašalec izkaznic; še več, da jih raznaša nekdo celo brez uradnega naloga, in on-seveda toliko brezskrbneje slepari. — Kaj takega je mogoče v glavnem mestu dežele! Škandal!

„Di origine italiana“. — V torek opoldne je imel mestni svet goriski sejo, katera je bila posvečena spominu pokojnega kardinala. Slavlil ga je župan Venuti v izbranih besedah pred mnogobrojnimi laškim občinstvom ter ga hvalil posebno s te strani, da si je pridobil v Rimu tisto laško fineso, katera ga je dičila. Ali to še ni bilo zadosti; da zadosti lahkovernemu poslušalstvu, obenem pa da kot župan, ki slovi kot velik Lah, ne zapusti svojega velikega laškega stališča, je šel še dlje ter rekel, da je bil Missia sin „di piccoli possidenti di origine italiana“ (malih posestnikov laškega pokolenja.) Sodimo, da si je župan Venuti to sam izmislil ter da ni bil na to stran od nikoga informovan!!! — Venuti je kot župan mnogo občeval s kardinalom. Da ga je tako proslavljal ter rekel n. pr., da je na Kranjskem kardinal prestal hude boje ter triumfiral nad „narodnim fanatizmom“, je pomenljivo znamenje, ki govori cele knjige. Kogar Lah tako proslavlja, ta ni prav nič — naš!

Razsodni Slovenci, ki so čitali ali čuli ono županovo pripombo „di origine italiana“, so rekali: „Naj ga le imajo!“

A la lanterne! — V uvodnem članku smo povedali, da klerikalci dolžijo naprednjake, da so krivi kardinalove smrti, in politikujoči nunc gorjanski se je predrznil celo v cerkvi kričati: Vi naprednjaki, Vi, ki čitate in podpirate liberalne časnike, Vi ste krivi smrti kardinalove! — Kardinal je umrl zadet od srčne kapi. Življenje človeško je pač od danes do jutri. Nikdo ne ve ne ure ne dneva, kdaj in kje ga pokosi smrt, nikdo tega ne ve, tudi kardinal ne. Da je pa bolj gotov hitreje naravne smrti tisti, ki boleha, nego oni, ki je zdrav, to ve vsak pameten človek. Kardinal pa je bolehal za srčno boleznijo, kar je pač jako nevarno, in njegov zdravnik dr. Pontoni je rekel: Kardinal utegne živeti še dolgo, ali izključena pa ni nagla katastrofa. Zgodilo se je zadnje. Nagla smrt ga je pokosila.

Sedaj pa prihaja katoliški pop s smelo trditvijo, da so naprednjaki krivi smrti kardinalove, kar upliva le skrajno hujskajoče na ljudstvo proti pristašem napredne stranke v deželi. — Zato pa človek, ki se predrzne na tako infamen, peklenski način prihajati na dan s tako hudobijo, da draži celo ob takih mementih ljudstvo, zasluži najhujšo obsodbo, zasluži, da se mu zakliče: A la lanterne! kakor so klicali svoj čas Francozi trinogom in zapeljivcem ljudstva.

Zdravniško izvestje o Gorici 1. 1901. — Iz tega izvestja posnemamo, da se je rodilo otrok lani v Gorici 622, 21 je bilo med njimi mrtvorjenih. Ena žena je povila 16. dete, ena 15., tri 14., deset žensk po deseto dete. Najmlajša mati je imela 16 let, najstarejša 47.

Umrlo je lani 727 ljudi, to je 381 možki in 346 žensk; v tem so všeti mrtveci v bolnišnicah in tujci, umrli v Gorici. Meseca januarja je bilo največ slučajev smrti, to je 92, najmanj pa novembra, to je 44. Število tujcev (to je sploh zunanjih ljudi) umrlih v Gorici je bilo 229. V 45 ulicah in trgih lani ni bilo nikakega slučaja smrti. Izmed 727 umrlih je bilo 156 oseb, ki so prekoratile 70 leto, 184 otrok je umrlo pod starostjo 5 let.

Vzrok raznoterim boleznim tiči po izvestju zdravnikov v alkoholizmu. V tuk. bolnišnico usmiljenih bratov je bilo sprejetih lani 50 blaznih; med njimi je 18 slučajev, izvirajočih iz alkoholizma. Zdravnikov je 18, babic 14. Iz Gorice je bilo odnešenih lani 35 trupel, prinesenih 8. — Koze so cepili 398, ponovno cepili 375. V mestni ženski bolnišnici je bilo lani 313 bolnic; ozdravilo jih je 328, zboljalo 176, umrlo 112.

Živine so ubili lani v Gorici: 1457 volov, 18 bikov, 72 krav, 962 prešičev, telet, jagnjet itd. v številu 5433. Uvozilo se je 1593 kvintalov svežega mesa ter 95 kvintalov prepariranega. Uvozilo se je razne živine 125 glav, izvozilo pa 326; največ prešičev.

Konjederec je ujel lani 87 psov; od teh jih je ubil 67, 20 jih je vrnil.

Zakaj je odstopil grof Coronini? — Gregorčičeva „Gorica“ je pogrela z nova laž, da je odstopil grof Coronini radi „surovih pobalinskih napadov“ v „Soči“. — Kdor je čital „Sočo“, se spominja, kako obzirno se je pisalo o grofu; malo kritike si pa mora dopustiti vsak politik, ker drugače naj se ne meša v politiko. O kakih surovih-pobalinskih napadih na grofa v „Soči“ pa ni ne duha ne sluha; zato tudi grof radi teh ni mogel odstopiti. Odstopil pa je radi tega, ker je kmalu uvidel, kam jadra dr. Gregorčič in pod kako komando stoji, ter ker je videl, da se pojavljajo v Gregorčičevi stranki ljudje, katerih on ni nikdar maral. Kdor pozna grofa, tisti ve, da on ne bo nikdar pripadal stranki, v kateri so mogoci Čaheji, pa tudi ne stranki, v kateri vlada klerikalna politika po navodilih iz nadškofijske palače. Grof ni bil navajen, klanjati se, in tudi pokojni kardinal Missia mu je tako malo imponiral, da ni čutil potrebe, podrežati svojo politično voljo komandi iz ordinarijata. Zato je izginil grof z našega političnega pozorišča, in ker se je bil že dal speljati dr. Gregorčiču nekoliko na led, je storil edino pametno, da se je skril v zatijše še kolikor toliko pravočasno.

Volilni troški gledé na volitve na Krasu vznemirjajo gospodo okoli „Gorice“. Pravijo, da se zanje nikdo ne zmeni, tačas pa ko so klerikalci zopet kandidirali grofa Coroninija, pa da smo mi agitirali z volilnimi troški, kako da so nepotrebnosti itd. Ako smo omenjali ta čas troške za nove volitve, smo imeli prav, ker so bili krivi klerikalci, da so nastali taki troški, kajti klerikalna politika, ki se je takrat jela prikazovati v vsej svoji umazanosti, je bila prisilila grofa k odstopu. Kandidirali so ga pa zopet proti njegovi volji in udal se je le večnim sitnostim Gregorčiča in Berbuča. Troške za volitve so vzročili takrat klerikalci, kakor tudi sedaj na Krasu. Kajti vsak Kraševac ve, da dr. Treo ni bil potrjen le radi tega, da je dobil dr. Gregorčič „Najsterček“ za škandal s Čahejem; in ker je zvezan s Pajerjem, mu je ta izposloval v laskem klubu nepotrđitev dr. Treota. Ako so bile torej nove volitve in novi troški, so temu krivi klerikalci. In ako pride do tretje volitve, bodo zopetnih troškov krivi zopet le klerikalci. Kajti novi protest proti izvolitvi dr. Treota je le nadaljevanje lumparije s klerikalne strani.

Bralno in pevsko društvo v Dobruvljah je imelo svoj letni občni zbor dne 25. t. m. Vdeležba je bila nepričakovano obilna. V odbor so bili voljeni sledeči: Predsednik Anton Hrobat, podpredsednik Anton Cigoj, tajnik Alojzij Hrobat st. 97, blagajnik Anton Vrčon, trgovec, pevovodja Franc Vrčon, podpevovodja Kristijan Jerkič st. 60. Odborniki: Angel Vrčon, Jožef Tonon, Jožef Vrčon, Franc Vovk st. 19, Kristijan Hrobat.

Društvo je postavilo svoje prostore bolj na javni kraj k Jožefu Tononu, kateri je prepustil sobo zastoj in daroval društvu se K 10 v podporo.

Tako smo oživili k delovanju zopet naše društvo, katero bode pod tem vodstvom gotovo vspevalo in napredovalo.

Pri tem moram omenjati, da nas je počastil pri zborovanju tudi gosp. Cigoj, predsednik „Bral. in pevskega društva“ v Gojačah, kateri se zelo zanima za naše društveno življenje. Po malo časa zabave in par napičnic smo se rašli ter želeli društvu obilo vspeha. Društvenik.

Novi bankovel po 50 K pridejo v promet meseca maja letos, kakor se poroča z Dunaja.

Listnica. — Nekatero doposlano dopise porabimo primerno prihodnji teden.

Priloga današnje številke prinaša nov Kathreinerjev sujet, prav tako izviren v ideji kakor one Kathreinerjeve slike, ki so se priobčevali v prejšnjih letih in ki so se splošno v spominu. Zbirke teh slik, ki so se napravile marsikje, je kar najlepše obogatil mladi, nadebudni dunajski umetnik Adams s to izvorno kompozicijo. Brhka kmetiška deklica, podobna cvetočega zdravja in veselja do dela, se vrača od žetve med dozorelim, težkim klasovjem. Predmet kakor umetniško lepa izviritev sta enako mična in kažeta iznova, kako zelo se trudi firma Kathreiner, da namene svoje propagande združuje z zahtevami lepote in prikupnosti. Če se tako izborno blago, kakršno je Kathreinerjeva Kneippova sladna kava, na tako okusen in simpatičen način priporoča občinstvu, ni čudo, ako je lep in trajen uspeh plačilo takemu prizadevanju.

Razgled po svetu.

Celjsko vprašanje. — O celjskem vprašanju se še vedno premnogo piše po listih najraznovrstnejše barve. Štajerski Slovenci priredijo dne 10. aprila zaupen shod v Celju. Na shod bodo povabljeni tudi vsi slovenski državni poslanci ter uredništva vseh slovenskih listov. — Prav, da se čuje sedaj, ko se toliko govori o Celju ter stoji isto v ospredju avstrijske politike, tudi glas štajerskih Slovencev..... bojimo se le tega, da izvestni gospodje ne zanesejo na ta shod preveč tiste neznosne in nesmiselne klerikalne politike!

List „Avanti“ v Trstu je ustavljen na nedoločen čas. Te dni je dobil urednik odlok namestništva, s katerim se na temelju obstoječih izjemnih določeb vstavlja list na nedoločen čas. — Razni v javnosti merodajni laski krogi so tega veselili, ker „Avanti“ siba brezobzirno vso puhlost gospodujoče klike v Trstu ter razkriva gnulobo tržaške velike gospode.

V Kopru so imeli laški visokošolci 25. t. m. shod, na katerem so sklenili prirediti shode po primorskih deželah ter na istih razpravljati o laskem vseučilišču in agitirati za isto. V ponedeljek bo tak shod v Gorici. Izbrali so si tudi vseučilišče v Inomostu, katero začno pohajati v čim večjem številu, da se tako pokaže potreba laškega vseučilišča. Vlada namerava baje za Trident napraviti polagoma juridično fakulteto v laščini.

Vojna v južni Afriki. — Vest, da so bili odlični zastopniki transvaalske vlade pri Kitchenerju ter da so na potu k predsedniku Steijnju in k burakim generalom, da se domenijo glede mirovnih pogojev, je vzbudila v angleških in Burum prijaznih političnih krogih največjo senzacijo. Najvažnejše pri tem je, da so tudi najfanatičnejše angleške stranke zadovoljne, da se začne z Buri mirovno pogajanje in prav Angleži naglašajo, da se mora Burum ponuditi mir z najugodnejšimi pogoji. Zadnji uspehi Burov so napravili na Angleškem največji vtisk. Schalk Burger in Kitchener sta se že teden dogovarjala radi potovanja burških zastopnikov v Pretorijo ter v Oranje. Torej ni senca, da bi bili Buri le v skrajni zadregi prišli h Kitchenerju. Zadnja mirovna pogajanja so se vršila v februarju l. 1901. Na Angleškem se vedno bolj utrjuje prepričanje, da glavna izguba v tej vojni ni 5 milijard in 80.000 mož, nego izguba ugleda ter simpatij na vsem svetu. Črez tri mesece se bodo vršilo kronanje kralja Edwarda, in vse želi, da bi bilo vsaj dotlej v vsej angleški državi mirno. Kralj Edvard je poslal proti volji Chamberlaina svojega zaupnika, maršala Wolseleya v južno Afriko, ne sicer, da sklene mir, nego da mu objektivno poroča o resničnem položaju.

Rusija. — Javnost se bavi na široko z rusko podpolkovnikom Grimmom, katerega so zaprli radi vohunstva, čes, da je izdal nekatere tajne vojne načrte. Visoki ruski vojaški krogi razglasajo, sedaj, da je mogel Grimm izdati razne načrte, nikakor pa ni mogel dati Nemčiji načrta za francosko-rusko mobilizacijo.

V Bratislavi so aretirali 3 više ruske častnike, ki so hoteli iti v Berlin z nemškimi potnimi listi.

Na Španjskem, kakor se kaže, ne bo še miru, dokler se ne izvrši pravi pravcati prevrat. V ljudstvu vre neprestano, in od nikoder ni potrebnega pomirjenja. Ni reform, ki bi začele preobraziti državo ter jej dajati lice modernosti. Sedaj je počilo zopet v Lizboni. Dne 26. t. m. so bile tam veličanske demonstracije proti duhovščini. Množica je kričala: Smrt jezuitom! in napadla celo kardinala-patriarha. Kardinal je moral bežati, da je ušel razjarjeni množici.

Književnost.

Odsevi I. — „Salonske knjižnice“ knjiga IV. Spisala Zofka Kvedrova. 15 $\frac{1}{2}$ tisk. pol na finem papirju in v elegantni obliki. Cena po pošti in po knjigarnah 2 K. Založila „G. t.“ A. G.

Mlada pisateljica, ki je v par letih zaslovela tudi izven Slovenije po ostalem slovanskem svetu, je zbrala v tej lepi knjigi 19 novelic in ertic, o katerih moremo reči le to kratko sodbo, da: jedna je lepša od druge. Gospica pisateljica, sama živahna, odločnega temperamenta, se odlikuje po svežem, čvrstem slogu in izrazoviti, odločni jasnosti v črtanju dogodkov, ki so zajeti iz življenja, in posamičnih oseb, katere nam stopajo pred oči. — „Kako je to prišlo?“ — „Epizoda“ — „Vaski roman“ — „Telegrafistka“ — „Sam“ — „Gabrijela“ — so večje slike, ki obdelujejo različne suжете iz resnične življenja in dovršeni pripovedni obliki. „Talent“ — „Tilda“ — „Vseh devet“ — „Biciklistinja“ — pa so manjši biserji naše pripovedne literature. Človek kar težko pojmi, odkod črpa tako mlada pisateljica toliko snovi.... Od nje smemo še veliko pričakovati, ako jo bo podpiralo naše čitajoče občinstvo. Zategadel priporočamo to knjigo kar najtopleje.

Trgovina modnega blaga!

J. ZORNIK
GORICA

Moderce
pariške zadnje novosti
kaj se najbolj in najceneje pri
I. Lanki barva, bogata ulica 7.
Z ozirom na šole jako kratko
dobro more trgovine, stejen si
že dobi od čast javnih, da sem
stilih dam, jako laskava pri-
znanja o mojih dobrih, pre-
stanih in cenah.

moderco
in je radi tega v pr-
vsih postreže dame, da se
moderco kakor se vidi
po modnih letih 90%
cenoje kakor drugod.

Pozor!

Prva e. kr. avstro-ogerska privil.

TOVARNA BARV ZA PROČELJA

Karol Kronsteiner, Dunaj III., Hauptstrasse 120.

Odlikovana z zlatimi svetinjami.

Zalagatelj nadvojv. in kneških posestnih oskrbnikov, civilnih in vojaških oblaštav za zgradbe, železnice, rudokopov in plavžev, zidarstva družeb, zidarskih podjetnikov in mojstrov, tovarnarjev in posestnikov. — Barve za pročelja, na katere ne vplivajo vremena, se raztopé v apnu ter se razpošiljajo suhe v prahu v 40 različnih uzorcih à 16 kr. kilogram in višje. Čistost barve se od oljnatih ne razlikuje.

200 kron darila za dokaze ponarejanja. — Dopisuje se v slovenskem jeziku.

Uzorec na papirju z navodilom zastoj in franko.

Olje štokviževo

(od polenovke)

od najzadnjega lova, edino sredstvo proti šibkosti, malokrvnosti itd. bodisi pri otrocih ali odraslih, se dobiva vedno sveže v mlinilnicah

Ant. Mazzoli v Gorici.

E. LEBHERZ

Gorica

tovarna užigalice

priporoča prebivalcem Primorskega svoje izdelke raznih vrst posebno izvrstne in zanesljive užigalice

Apollo

Na dež jubil. razstavi odlikovan s srebr. drž. svetnjo
Na lvoški razstavi s prvo ceno — srebrno svetinjo

Tovarna uzornih telovadnih priprav JOS. VINDYŠ - A.

v Prahi na Smihovu
(Praha-Smichov) Vinohradská ulice číslo 816
se priporoča

k popolnemu uzornemu prirejevanju sokolskih in šolskih telovadnic po najnovejših pripoznanjih in praktičnih sestavih.

V ta dokaz je na razpolago mnogo priporoč. jočih sprisal domačih in inozemskih. Zagotavlja jedno leto. Cene zelo zmerne, plačuje se pa na mesečne obroke po volji in zmožnosti.

Navadne priprave so vedno v zalogi.

Ceniki, proračuni in načrti za popolne telovadnice pošilja na zahtevo brezplačno in poštino prosto.

Poprave izvršuje po najnižjih cenah.

Seidel & Naumannov pisalni stroj „IDEAL“

Vzbuja senzacijo.

Jasna pisava od prve do zadnje črke. Stroj je jako trpežen. Na močnem ministerjalnem papirju izdela 4—6 iztisov, na konceptnem papirju 8—10, na tanjem papirju 12—16. Najvišje priznanje ter prva zmaga ameriške konkurence. — Zlata svetinja; Berlin (maj 1901.)

Glavno zastopstvo za Avstro-Ogersko:

Hch. Schott & Donnath
Dunaj III. 3. Heumarkt 9.

Iščejo se zastopniki za deželo.

Zaščitna znamka: SIBRO.

LINIMENT. CAPSICI COMPOS.

iz Richterjeve lekarne v Prahi

priporočano kot izvrstno bol ublažujoče mazilo; za ceno 80 h. kron 1-40 in 2 kroni se dobi po vseh lekarnah. Naj se zahteva to splošno priljubljeno domače zdravilno sredstvo vedno le v orig. steklenicah z našo zaščitno znamko s „SIBRO“ namreč iz RICHTERJEVE lekarne in vzame kot originalni izdelek le tako steklenico, ki je prevedena s to zaščitno znamko.

Richterjeva lekarna „pri zlatem levu“
v PRAHI
Elizabethgasse št. 5.

Vila Ilirija na Bledu

se prostovoljno prodá.

Več o tem pri lastniku,

Dr. Repé.

Dá se tudi v najem.

Saunig & Dekleva v Gorici — Magistratna ulica št. 1.

VELIKA ZALOGA ŠIVALNIH STROJEV

reznih sistemov, slamoreznic in železnih blagajnic, kakor tudi DVOKOLESA iz svetovno znane prve angleške tovarne, »Helical-Premier«, »Regent«, »Lucifer« in »Postilion« itd. — Prodajajo se tudi posamezni deli dvokoles in šivalnih strojev.

Cene zmerne! Brez konkurence!

V zalogi se nahajajo različni šivalni stroji — kakor za čevljarje, krojače in prav fine „Pfaff“ za šivilje s katerimi se lahko umetno veze (štika) Komad šivank za šivilje stane 36 kr.

Zaloga pušk, samokresov in patronov.

Lastna mehanična delavnica za popravo šivalnih strojev in dvokoles.

Konkurenca z nami nemogoča

Milijon dam uporablja „FEEOLIN“.

Vprašajte svojega zdravnika, če ni »Feeolin« najboljšje lepšalno sredstvo za kožo, lase in zobe!

Najnetistejši obraz in najgrše roke dobijo hitro aristokratsko finost in obliko z uporabo »Feeolina«.

»Feeolin« je iz 42. najplembejših in najsvežjih zeljstih sestavljen angelo mlo. Mi jamčimo, da izginijo dalje po uporabi »Feeolina« brez sledu gube in črte na obrazu, zajede, mozoli, rdečica posu itd. »Feeolin« je najboljšje čistilno, negovalno in lepšalno sredstvo za lase, zabranjuje izpadanje las, plešo in boleznj glave. »Feeolin« je tudi najnaravnnejše in najboljšje čistilno sredstvo za zobe. Kdor redno rabi »Feeolin« mesto mila, ostane mlad in lep. Zavežemo se, denar takoj vrniti, če bi ne bil kdo s »Feeolinom« popolnoma zadovoljen. Cena komadu K 1.—, 3 komadom K 2-50, 6 komadom K 4.—, 12 komadom K 7.—. Poština pri 1 komadu 20 vin., od 3 komadov navzgor 60 vin. Povzete 60 vin. več. Razpošilja glavna zaloga **M. Feilth**, Dunaj, VII., Mariahilferstrasse 38. 1

Leta 1881. v Gorici ustanovljena tvrdka

E. Riessner, v Nunski ulici 3,

(nasproti nunski cerkvi)

priporoča preč. duhovščini in slav. občinstvu svojo lastno izdelovalnico umetnih cvetic za vsakovrstne cerkvene potrebe. Ima veliko zalogo nagrobnih vencev, za mrtvaške potrebe, voščene sveče itd. vse po zmerni ceni. Naročila za deželo izvršuje točno in solidno. Priporoča slav. občinstvu tudi svojo tiskarno črk na perilo.

Anton Kuštrin

trgovec

z jedilnim blagom

Gospodsk. ulica št. 23 (v lastni hiši).

Priporoča svojo zalogo jestvin, kolonijalij, vsakovrstnega olja, navadnega in najfinerega „Luka“ po jako nizkih cenah. — V zalogi se dobivajo testenine trdke Znidarskih in Valentič v Ilirski Bistrici; cikorija in zveplenke družbe sv. Cirila in Metoda ter moke vseh vrst iz mlinov Jochmann iz Ajdovščine in Majdica iz Kranja.

Razpošilja naročeno blago tudi na deželo po pošti od 5 kilogr. naprej.

Blag. gosp.

Gabrijel Piccoli, lekarnar

dvorani zalažnik Nj. svetlosti papeža Leona XIII. v Ljubljani.

Podpisane si usoja naznati Vašemu blagorodju, da se je doposlana tinktura za žolodnem ter črevesnem kataru kakor tudi v boleznih na jetrah in obistih.

Gradec, dne 2. februarja 1897.

Bolnišnica usmiljenih bratov.

Provincijal:

F. Emanuel Leitner, višji zdravnik.

Že mnogo časa svetujem vsem, kateri trpijo na bolečinah v želodcu in nerednostih v črevesih, da uporabljajo Vašo izvrstno žolodeno tinkturo, ki sem jaz sam uporabljal s prav izvrstnim uspehom. Z odl. spoštovanjem

Momjan, (Istra), 6. oktobra 1900.

Don Peter Franceschini, župnik.

Je v razprodaji v lekarnah v Gorici, Celmini, na Primorskem, v Trstu, Istri in Dalmaciji à 30 vin. steklenica. 2

Nenavadni mikroskop

(povečevalno steklo)

kategora se je prodalo v svetovni razstavi v Čikagi na 2 1/2 milijona komadov, se dobiva odslej pri meni za nizko ceno

samo kron 2-40

kateri treba naprej poslati, bodisi za kron 2-60 franko, ali proti povzetju 40 vin. več. Prednost tega nenavadnega mikroskopa je, da se vsaka reč vidi do 1000-krat povečana. Vidi se prašne mrčese ter za oči sploh nevidne živalce v velikosti zelenega hrošča. Neobhodno potreben je pri botaniki in naravoslovju ter aparat, kojega se je že davno želelo za hišno rabo za preiskavo ponarejenih jedil ter pokvarjenega mesa. Vodne živalce, kojih ne vidimo s prostim očesom, se vidijo z mikroskopom, kako živahno smučajo po vodi. Razum tega je aparat tudi pripraven za kratkovidne, da lahko čitajo najmanjše pisave. — **Bolji mikroskop** kateri poveča do 2500-krat, skupno z mnogimi objekti in objektivnimi stekli, stane v elegantni škatli samo 5 kron. — Navodilo je pridjano. — Najfiniji daljnogled, s kojim se vidi v veliki daljavi, z akromatičnimi stekli, s trikratno medeno cevjo v elegantni škatli za samo 5 kron. — Razpošilja **A. Feilth**, Dunaj, V., Matzleinsdorferstrasse 76.

Odlikovana

kleparska delavnica

Artur Makutz — Gorica

Ozka ulica št. 1.

Priporoča svojo kleparsko delavnico ter zalogo kleparskih izdelkov za kuhinjo itd. ima zalogo žlebov vseh vrst za nove starbe, oziroma preskrblja iste v najkrajšem času.

Prevzema naročila za vpeljavo strelorodov, tudi pozlačenih. — Izdeluje pumpe za vodo. Prireja vpeljavo vode z cevmi vsake vrste.

V lastni zalogi ima stroje za žvepljanje, sodov iz cinkanega železa, škropilnice proti peronospori (ponovljene po Verm relovi sestavi); mehove za žvepljanje grozdi raznih sistemov itd. itd.

Postrežba točna. — Cene zmerne.